
Kommunal plan för räddningsinsats

**Kommunal plan för räddningsinsats vid Sevesoverksamheter
i Sundsvall, Timrå och Ånge kommun**

Medelpads Räddningstjänstförbund

Hörnqvist Anton

2017-01-04

Innehållsförteckning

1. Bakgrund	3
1.1. Syfte.....	5
1.1. Lagstiftning	5
1.2. Uppdatering och kommunicering av planen	5
2. Räddningstjänstens organisation vid räddningsinsats	6
2.1. Ledning av räddningsinsatser.....	7
2.2. Samverkan.....	8
3. Kommunikationssystem	8
4. Övningar	8
5. Allmänt	8
6. Varning och information till allmänheten	9
7. Stockviksverken	11
7.1.1. Varning och information till allmänheten Fel! Bokmärket är inte definierat.	
7.2. Akzo Nobel Surface Chemistry AB.....	11
7.2.1. Risker.....	12
7.3. Casco Adhesives AB	12
7.3.1. Risker.....	12
7.4. Akzo Nobel Pulp and Performance Chemicals AB Expancel i Stockvik	13
7.4.1. Risker.....	13
7.5. Akzo Nobel Pulp and Performance Chemicals AB kloratfabriken.....	13
7.5.1. Risker.....	13
7.6. Nordic Carbide AB.....	14
7.6.1. Risker.....	14
8. Oljehamnen	15
8.1.1. Risker.....	15
8.1.2. Varning och information till allmänheten	15
9. Kubikborg Aluminium AB (KUBAL)	16
9.1.1. Risker.....	16
9.1.2. Varning och information till allmänheten	16
10. SCA Graphic Sundsvall AB, Ortvikens pappersbruk	17
10.1.1. Risker	17
10.1.2. Varning och information till allmänheten.....	17
11. Flogas	18
11.1.1. Risker	18
11.1.2. Varning och information till allmänheten.....	18
12. Kolab	19
12.1.1. Risker	19
12.1.2. Varning och information till allmänheten.....	19
13. SCA Graphic Sundsvall AB, Östrands massafabrik	20

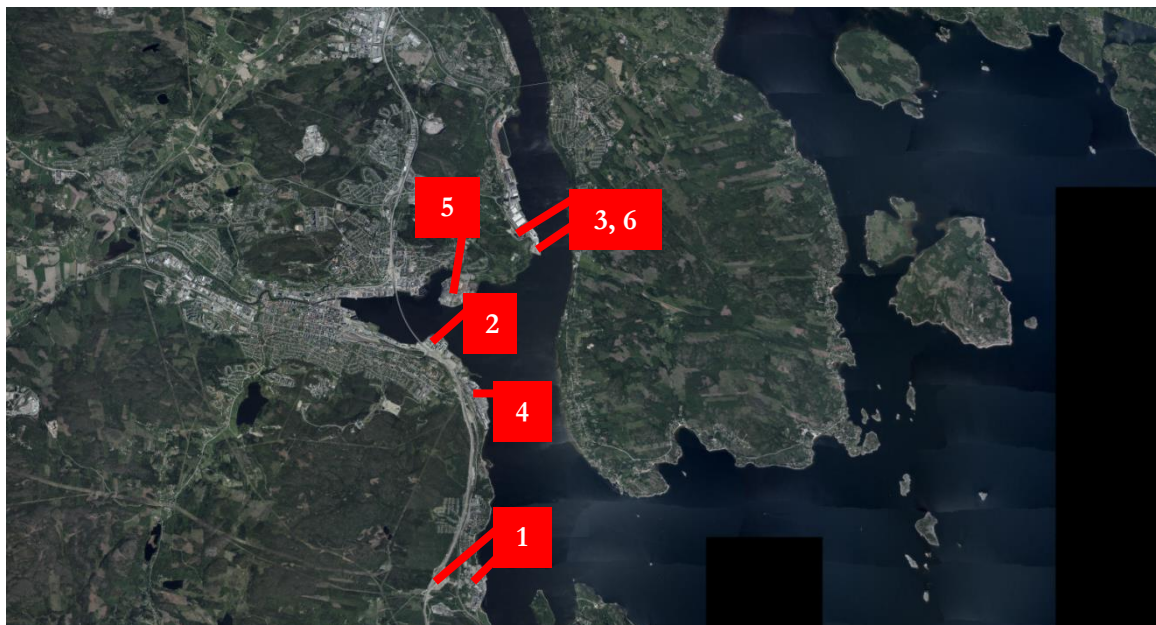
13.1.1.	Risker	20
13.1.2.	Varning och information till allmänheten.....	20
14.	Akzo Nobel Pulp and Performance Chemicals AB, Alby	21
14.1.1.	Risker	21
14.1.2.	Varning och information till allmänheten.....	21

1. Bakgrund

Medelpads Räddningstjänstförbund är ett kommunalförbund som består av Sundsvall, Timrå och Ånge kommun. Medlemskommunerna har gett Medelpads Räddningstjänstförbund i uppdrag att ansvara för att kommunernas skyldigheter enligt lagen om skydd mot olyckor (lag 2003:778), uppfylls. I dessa skyldigheter ingår att kommunerna ska upprätta kommunala planer för räddningsinsatser på verksamheter som omfattas av kravet på säkerhetsrapport enligt Sevesolagen. Inom förbundsområdet finns totalt 15 verksamheter som omfattas av kravet på säkerhetsrapport. Nedan sammanställs dessa verksamheter, fördelat på respektive medlemskommun.

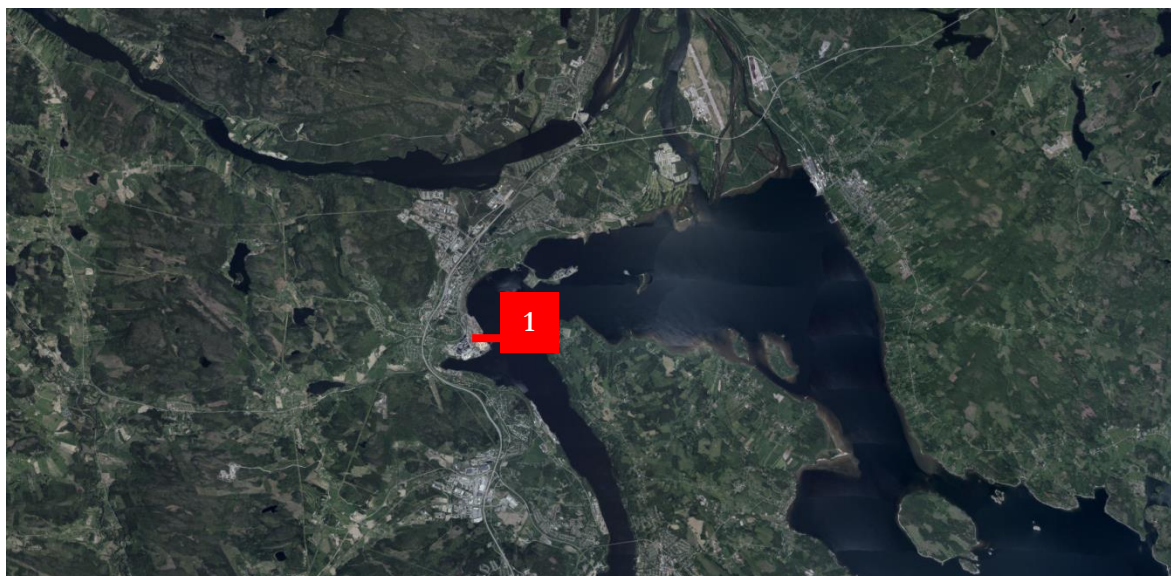
Sundsvalls kommun

1. **Stockviksverken**
 - Akzo Nobel Surface Chemistry
 - Casco Adhesives
 - Akzo Nobel, Expancel
 - Akzo Nobel, kloratfabriken Stockvik
 - Nordic Carbide
2. **Oljehamnen**
 - Norddepot
 - OK/Q8
 - CircleK
 - Svensk Petroleumförvaltning (SPF)
3. Kubikensborg Aluminium (KUBAL)
4. SCA Graphic Sundsvall, Ortvikens pappersbruk
5. Flogas
6. Kolab (Korstaverket)

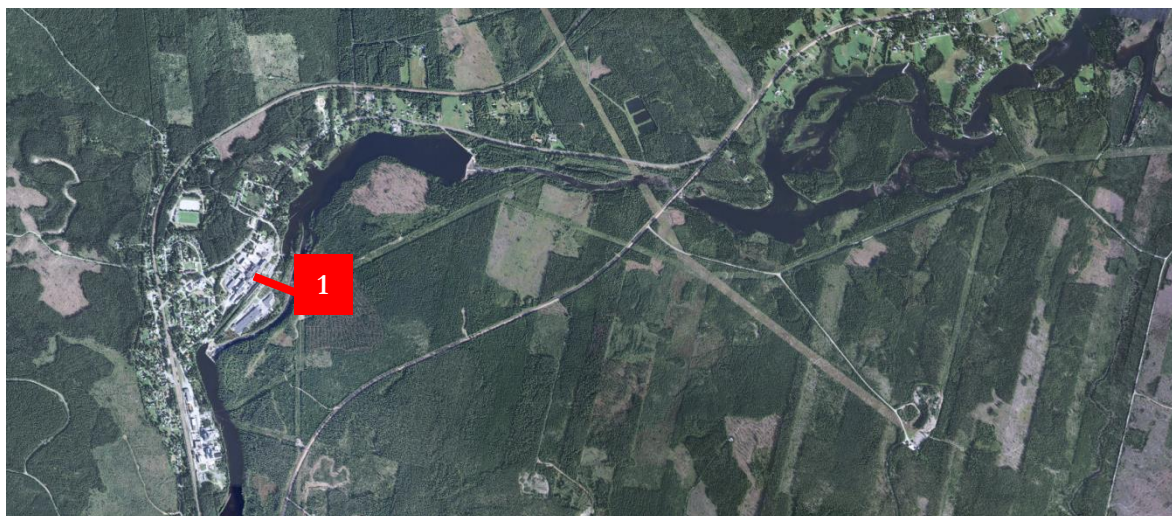
Timrå kommun

1. SCA Graphic Sundsvall AB, Östrands massafabrik

Ånge kommun

1. Akzo Nobel Pulp and Performance Chemicals AB, Alby

1.1. Syfte

Planens syfte är att beskriva planeringen av räddningsinsatser på dessa verksamheter, hur de resurser som kan behövas ska samordnas samt hur allmänheten ska varnas och informeras vid en händelse på dessa verksamheter.

1.1. Lagstiftning

Enligt 3 kap. 6 § *Förordningen om skydd mot olyckor (2003:789, FSO)* ska en kommun upprätta planer för räddningsinsatser på verksamheter som omfattas av kravet på säkerhetsrapport enligt *Lag om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor (1999:381, Sevesolagen)*. Vad som ska ingå i planen finns beskrivet i *Myndigheten för samhällskydd och beredskaps föreskrifter (MSBFS 2015:8, bilaga 2)*.

1.2. Uppdatering och kommunikering av planen

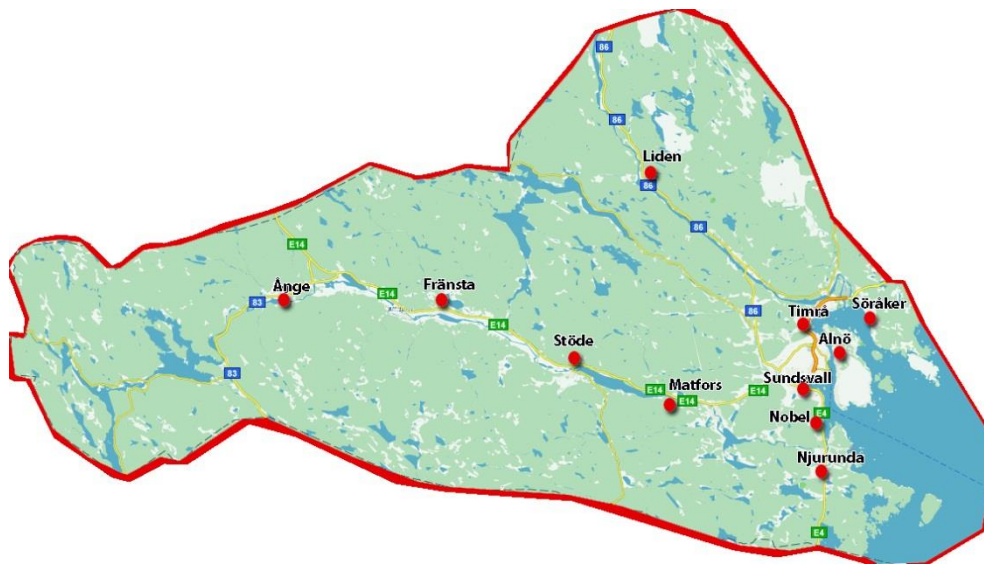
Den kommunala planen för räddningsinsats ska förnyas vart tredje år eller när det till följd av ändrade förhållanden finns anledning till det. I samband med att kommunen upprättar eller förnyar planen ska kommunen på lämpligt sätt ge allmänheten möjlighet att lämna synpunkter på planen, (3 kap. 6 § FSO).

2. Räddningstjänstens organisation vid räddningsinsats

Medelpads Räddningstjänstförbunds uppdrag är att, vid kommunal räddningstjänst i medlemskommunerna, genomföra effektiva räddningsinsatser som påbörjas inom godtagbar tid. Förmågan att utföra effektiva räddningsinsatser grundar sig på den personella beredskapen och dess kompetens, beredskapens geografiska spridning, samt de fordon och den materiel personalen förfogar över.

Resursuppbyggnad sker initialt enligt framtagna larmplaner och därefter på order från inre befäl eller räddningsledare. Exempelvis kan de större riskobjekten inom Sundsvall och Timrå tätort, inom 30 min efter larm, nås av en insatsstyrka på ca 30 personer. Detta fördelat på släck-/räddningsenheter, höjdenheter och ledningsenheter, enbart med hjälp av den normala beredskapsorganisationen. Ånge tätort nås av samma resurser inom 60-90 min efter larm. Om de egna resurserna inte räcker till, sker resursanskaffning genom samverkan med andra räddningstjänster och organisationer.

Uthållighet skapas genom god framförhållning i stabsarbetet. Normalt sköts detta av inre befälet eller vid större insatser, av särskild beredskapsfunktion i staben.

Figur 1 Medelpads räddningstjänstförbund med de två heltidsstationerna, Sundsvall och Timrå, samt de nio deltidstationerna.

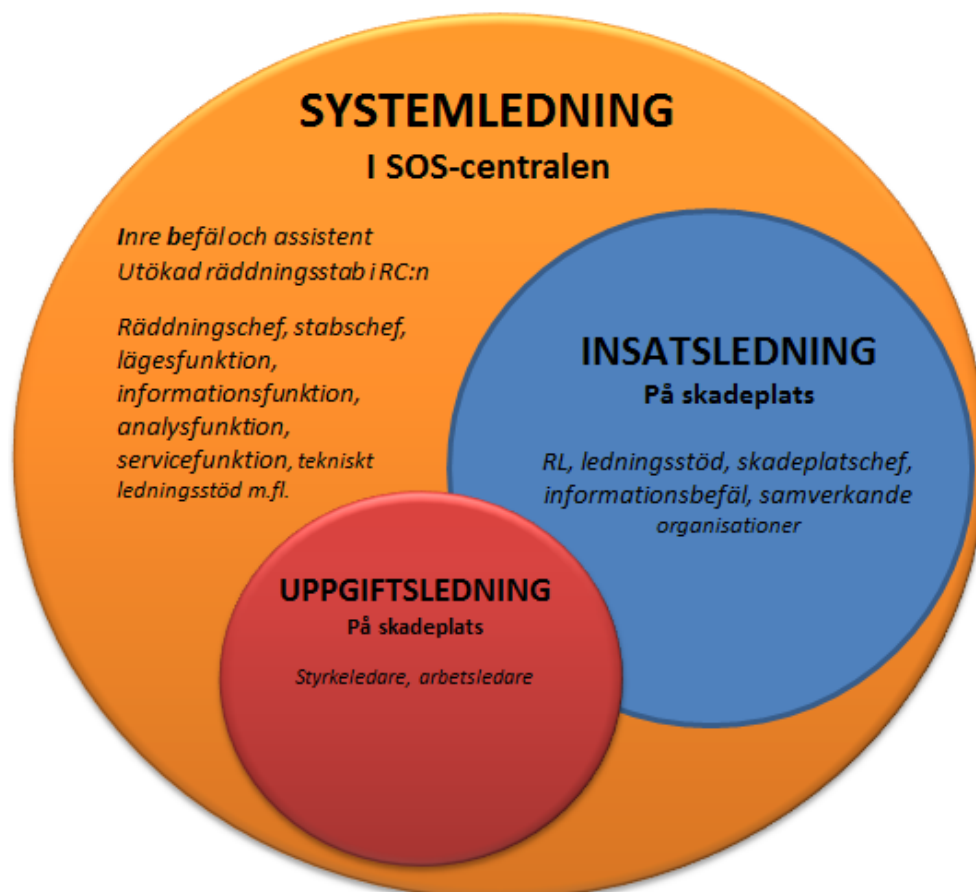
2.1. Ledning av räddningsinsatser

Ytterst ansvarig för Medelpads räddningstjänstverksamhet är räddningschefen och denne ska lägst ha brandingenjörskompetens.

Som tidigare nämnts ska räddningsinsatser genomföras på ett effektivt sätt. Ett väl fungerande ledningssystem är en av förutsättningarna för detta, vilket i sin tur kräver en tydlig fördelning av arbetsuppgifter, befogenheter och skyldigheter. För att tydliggöra detta är ledningssystemet indelat i tre beslutsdomäner med syfte skilja på att bedriva kommunal räddningstjänst, genomföra räddningsinsats och utföra uppgifter.

- Systemledning - att bedriva kommunal räddningstjänst
- Insatsledning - att leda räddningsinsats
- Uppgiftsledning - att leda utförandet av uppgifter

Medelpads Räddningstjänstförbund har fler olika funktioner både i jour och i beredskap för att kunna hantera olika händelser med utgångspunkt i de tre beslutsdomänerna. De tre beslutsdomänerna är dock inte alltid separerade. En och samma funktion kan ansvara för och/eller bidra till mer än en beslutsdomän samtidigt. På samma sätt som en beslutsdomän kan hanteras av flera olika funktioner samtidigt. Allt utgår från hur hjälpbehovet ser ut. De olika funktionerna finns beskrivna i räddningstjänstens instruktion för ledning av insats.

Figur 2 Ledningsstruktur med exempel på olika funktioner vid insats i de olika beslutsdomänerna

2.2. Samverkan

Vid större händelser som pågår under lång tid, kräver mycket resurser eller där det finns ett behov av expertkunskap för att tillgodose ett uppkommet hjälpbehov har Medelpads Räddningstjänstförbund ett stort antal samverkansparter.

- **SOS Alarm** – genomför utlarmning av den kommunala räddningstjänsten i fred, under större samhällspåfrestningar och under höjd beredskap inom Sundsvall, Timrå och Ånge kommun. Medelpads Räddningstjänstförbund har även ett avtal som innebär att Medelpads Räddningstjänstförbunds inre befäl nyttjar en arbetsplats inne på SOS-centralen i Sundsvall samt att inre befäl och SOS-operatör samarbetar vid räddningsinsatser.
- **Akzo Nobel** – Medelpads Räddningstjänstförbund har ett avtal som innebär att Akzo Nobels räddningsstyrka kan användas vid kommunal räddningstjänst även utanför industriområdet i Stockvik.
- **Gränslös samverkan** – Avtal om gränslös samverkan med Räddningstjänsten Höga Kusten-Ådalen, Räddningstjänsten Örnsköldsvik, Norrhälsinge Räddningstjänst, Räddningstjänsten Jämtland samt Räddningstjänsten Härjedalen, vilket innebär att närmaste styrka till en olycka alltid ska larmas oavsett kommungräns.
- **Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB (kemkoordinator)** – Avtal med MSB gällande kemkoordinatorfunktion för utveckling av beredskapen inom Jämtland och Västernorrlands Län.
- **Släckmedelscentralen, SMC** – I Sverige har sju oljebolag bildat bolaget Släckmedelscentralen – SMC AB, som förfogar över mobil utrustning för släckning av storskaliga oljebränder. Vid oljehamnen i Sundsvall finns sådan utrustning för Region Nord, som sträcker sig från Gävle till Luleå. Medelpads Räddningstjänstförbund ansvarar för att vid Region Nord bemanna utrustningen med specialutbildad personal. SMC:s avtal innebär att Medelpad Räddningstjänstförbund, med kort varsel efter begäran, ska inställa sig på angiven plats med SMC:s släckutrustning. Detta för att medverka vid den lokala räddningstjänstens insats vid bekämpning av oljecisternbränder, i första hand i Norrland. Utrustningen är placerad i Sundsvall och insatsstyrkan består av en teamchef och fyra brandmän.
- **Räddningschef i beredskap (RCB)** – Avtal om gemensam Räddningschef i beredskap (RCB), med Räddningstjänsten Höga Kusten-Ådalen (HKÅ) samt att HKÅ har möjlighet att nyttja Medelpads Räddningstjänstförbunds inre befäl vid vissa räddningsinsatser inom HKÅ:s geografiska område.

3. Kommunikationssystem

Vid de allra flesta händelser finns det ett stort behov av samverkan mellan olika organisationer och för att möjliggöra en effektiv kommunikation används det gemensamma radiosystemet, RAKEL.

4. Övningar

Den kommunala insatsplanen övas minst vart tredje år.

5. Allmänt

För alla verksamheter redovisade i del 2 nedan sker ett antal tillsynsbesök av olika myndigheter för att tillse att de har en god säkerhetskultur och en egen beredskap för att göra initiala åtgärder och begränsa ett eventuellt kemikalieutsläpp. Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap (MSB) är central samordnande myndighet för Seveso-

regelverket och tillsynen utförs av Länsstyrelsen i kommunerna. I tillsynen försöker även räddningstjänsten delta.

Utöver denna tillsyn utför Räddningstjänsten tillsyn enligt lag 2003:778, 2 kap 4§ om skydd mot olyckor. Lagen ställer mer långtgående krav på företag som bedömts bedriva verksamhet där en olycka skulle kunna orsaka allvarliga skador på människor eller miljön. Alla företag som omfattas av Sevesolagstiftningen klassas även som farlig verksamhet enligt lag 2003:778. Med stöd av denna lag för Räddningstjänsten en dialog med verksamhetsutövaren om vilken beredskap verksamheten bör hålla inför en eventuell olycka.

6. Varning och information till allmänheten

Vid allvarliga olyckor och händelser samt vid svåra störningar i viktiga samhällsfunktioner ska allmänheten varnas och informeras. Detta kan göras med hjälp av varningssystemet Viktigt Meddelande till Allmänheten (VMA). Det finns två nivåer på meddelanden: varnings- och informationsmeddelande. Varningsmeddelande sänds omedelbart när det finns omedelbar risk för skada på liv, hälsa, egendom eller i miljön. Informationsmeddelande sänds, utan krav på omedelbarhet, för att förebygga och begränsa skador på liv, hälsa, egendom och miljö. Systemet består dels av sirener för utomhusvarning och dels av meddelande i radio och TV. Systemet är till för att snabbt kunna nå ett stort antal människor i ett eventuellt riskområde. Sirenerna för utomhusvarning provas första helgfria måndagen i mars, juni, september och december klockan 15.00.

Vid beslut om att allmänheten ska varnas aktiveras VMA från sambands- och ledningscentralen SOL, vilken är samlokaliserad med SOS-centralen. Vid omedelbar eller snart förestående fara ska VMA utnyttjas. VM-signalen består av upprepade 7 sekunder långa ljudstötar med 14 sekunders paus mellan, se figur 3. Utlöses VM-signalen ska den direkt åtföljas av VMA ”Viktigt meddelande till Allmänheten” i radio och TV med aktuell information, råd och anvisningar till allmänheten. Du kan även vid dessa tillfällen ringa 113 13 där mer information kan delges.

Figur 3. Schematisk bild över VMA-signalen.

När signalen ges ska allmänheten bege sig inomhus, stänga fönster, dörrar och ventiler samt lyssna på riks- eller lokalradion. VMA kan även användas för viktiga meddelanden eller information som inte innebär omedelbar eller snart förestående fara. Förberedande information delges kommuninvånarna regelbundet via räddningstjänstens hemsida www.raddning.info. Räddningstjänsten ansvarar för underhåll av varningssystemet för VM-signalen.

När faran upphört ska signalen "faran över" sändas: en 30 sekunder lång, sammanhängande signal.

Del 2 - Verksamheterna

För samtliga verksamheter nedan är det framförallt kemikalieutsläpp som analyserats. För samtliga verksamheter gäller dock följande:

En stor brand i någon av verksamheterna nedan med farliga ämnen kommer avge giftiga gaser. Förorenat släckvatten från branden är giftigt för människa och miljö.

Personer som vistas i röken bör om möjligt lämna området eller söka skydd inomhus med stängda fönster och avstängd ventilation. Kontakt med förorenat släckvatten bör undvikas.

Riskerna som beskrivs för respektive verksamhet rör framförallt utsläpp av kemikalier och hur det kan påverka fabriksområdet och eventuellt området utanför fabrikena.

7. Stockviksverken

Stockviksverken är ett fabriksområde som är beläget cirka sju kilometer söder om Sundsvall. Det består av ett övre fabriksområde som är beläget väster om gamla-E4 och ett nedre fabriksområde som är beläget öster om gamla-E4. Inom fabriksområdet finns ett antal olika verksamma företag, bland annat tre företag inom Akzo Nobel-koncernen samt AGA Gas AB, Nordic Carbide AB och Superior Graphite AB. Tillsammans har de cirka 450 anställda.

På det övre fabriksområdet ligger Akzo Nobel Surface Chemistry AB som omfattas av kravet på säkerhetsrapport enligt Sevesolagen. På det nedre fabriksområdet ligger Casco Adhesives AB, Nordic Carbide samt Akzo Nobel (Expancel och kloratfabriken) som samtliga omfattas av kravet på säkerhetsrapport. På det nedre fabriksområdet ligger även AGA Gas AB samt Superior Graphite AB, vilka inte omfattas av kravet på säkerhetsrapport.

Företagen på Stockviksverken har en gemensam räddningsplan som beskriver hur företagen ska arbeta vid en olycka på anläggningen. Företagens egna resurser är viktiga för utformandet av räddningsinsatser på anläggningen och där finns stabsgrupp, informationsgrupp, krisstöd, tekniskt stöd, miljögrupp och den egna interna räddningsstyrkan Nobelstyrkan. Den kommunala räddningstjänsten samverkar främst via Nobelstyrkan ute vid skadeplats samt genom särskilda samverkanspersoner i stabsgruppen.

7.1. Akzo Nobel Surface Chemistry AB

Akzo Nobel Surface Chemistry AB tillverkar i huvudsak produkter inom området ytkemi. Företaget tillverkar råvaror till tvättmedel samt hjälpkemikalier för vägbyggnads-, gruv- och gödningsmedelsindustrin.

Flertalet olika giftiga, frätande, brandfarliga och explosiva ämnen hanteras inom verksamheten.

7.1.1. Risker

Risker som identifierats i företags riskanalys är:

- Utsläpp av ammoniak
- Utsläpp av metylklorid (klormetan)
- Brand/explosion med metylklorid (klormetan)
- Utsläpp av monometylamin (MMA)
- Utsläpp av formalin
- Brand/explosion med isopropanol (IPA)
- Brand/explosion med vätgas
- Utsläpp av akrylnitril
- Brand/explosion med akrylnitril
- Utsläpp av aminer
- Brand med dimetylamen (DMA)
- Utsläpp av dimetylamen (DMA)
- Brand/explosion med gasol
- Brand i hetolja
- Utsläpp av ättiksyra

Av de identifierade riskerna har utsläpp av ammoniak, metylklorid och monometylamin (MMA) bedömts kunna orsaka skador på människor utanför fabriksområdet. Ammoniak är en giftig och frätande gas. Metylklorid och MMA är brandfarliga gaser, MMA är även giftigt vid relativt låga koncentrationer.

Dimetylamen (DMA), vätgas och gasol är brandfarliga gaser. DMA är även giftigt vid relativt låga koncentrationer. Formalin och ättiksyra är frätande vätskor. Ättiksyra med hög koncentration syra är även brandfarligt. Bensylklorid är en giftig och frätande vätska. Isopropanol (IPA) är en mycket brandfarlig vätska.

Förebyggande och skadebegränsande åtgärder

Företaget har vidtagit flertalet åtgärder för att begränsa skadorna vid en händelse. För vätgas, gasol, metylklorid, MMA, DMA och ammoniak sker en kontinuerlig övervakning via detektorer för att snabbt identifiera ett utsläpp. Både manuella och automatiska nödstopp finns på reaktorsystem och större maskiner. Lagringscisterner för vätgas, gasol och metylklorid är försedda med sprinklersystem för att kyla cisternerna i händelse av brand.

Skadebegränsande åtgärder vid en händelse är att nödstoppa anläggningen, rädda eventuella skadade, utrymma och spärra av området kring utsläppet samt släcka en eventuell brand. För att kunna hantera en händelse med farliga ämnen finns kemdykare samt kemskyddsdräkter att tillgå på Sundsvalls och Timrås heltidsstationer, Ånge deltidstation samt Nobelstyrkan på Stockviksverken. I Kramfors finns det även en regional resurs med specialutrustning för att hantera större och komplexa kemikalieolyckor.

7.2. Casco Adhesives AB

Casco Adhesives AB tillverkar formalin och ureaharts för boardtillverkning. I verksamheten hanteras bland annat formaldehyd.

7.2.1. Risker

Risker som identifierats i företags riskanalys är:

- Brand/explosion med formalin

Formalin är en vätskelösning av formaldehyd. Det är frätande och giftigt vid inandning, hudkontakt och förtäring. Det kan vara stabiliserat med metanol och är då

även brandfarlig. Formalin används för tillverkning av ureaharts som används inom spånskiveindustrin för boardtillverkning.

Inga av de identifierade riskerna bedöms kunna orsaka skador på människor utanför fabriksområdet.

Förebyggande och skadebegränsande åtgärder

Förebyggande åtgärder består av lämpligt tekniskt utförande på utrustning samt att regelbunden kontroll och underhåll sker på anläggningen.

Skadebegränsande åtgärder vid en händelse är att nödstoppa anläggningen, rädda eventuella skadade, utrymma och spärra av området kring utsläppet samt släcka en eventuell brand. För att kunna hantera en händelse med farlig ämnen finns kemdykare samt kemskyddsdräkter att tillgå på Sundsvalls och Timrås heltidsstationer, Ånge deltidstation samt Nobelstyrkan på Stockviksverken. I Kramfors finns det även en regional resurs med specialutrustning för att hantera större och komplexa kemikalieolyckor.

7.3. Akzo Nobel Pulp and Performance Chemicals AB Expancel i Stockvik

Akzo Nobel Pulp and Performance Chemicals AB Expancel i Stockvik tillverkar och säljer mikrosfärer. Marknadsföring, forskning och utveckling för enheten Expancel finns också på området. I verksamheten hanteras bland annat isobutan, isopentan, isooktan, akrylnitril, metakrylnitril, metylmetakrylat, ammoniak och vinylidenklorid.

7.3.1. Risker

Risker som identifierats i företagets riskanalys är:

- Dammexplosion i efterbehandlingen
- Utsläpp av ammoniak

Ammoniak är en giftig och frätande gas.

Förebyggande och skadebegränsande åtgärder

Efterbehandlingen är försedd med detektorer för att upptäcka höga dammnivåer och då starta utrymningslarmet. Efterbehandlingen är även försedd med ett automatiskt släcksystem.

Skadebegränsande åtgärder vid en händelse är att nödstoppa anläggningen, rädda eventuella skadade, utrymma och spärra av området kring utsläppet samt släcka en eventuell brand. För att kunna hantera en händelse med farlig ämnen finns kemdykare samt kemskyddsdräkter att tillgå på Sundsvalls och Timrås heltidsstationer, Ånge deltidstation samt Nobelstyrkan på Stockviksverken. I Kramfors finns det även en regional resurs med specialutrustning för att hantera större och komplexa kemikalieolyckor.

7.4. Akzo Nobel Pulp and Performance Chemicals AB kloratfabriken

Akzo Nobel Pulp and Performance Chemicals AB kloratfabriken tillverkar och säljer natriumklorat som bland annat används till blekning av pappersmassa. Kloratfabriken tillverkar även Purate® som används till vattenrening. I verksamheten hanteras bland annat vätgas, väteperoxid, saltsyra och natriumhydroxid.

7.4.1. Risker

Risker som identifierats i företagets riskanalys är:

- Brand med natriumklorat
- Utsläpp av natriumklorat
- Explosion av vätgas

Natriumklorat är ett fast ämne som är oxiderande, vilket medför ett intensivt brandförlöpp vid händelse av brand. Vätgas är en mycket brandfarlig gas.

Inga av de identifierade riskerna bedöms kunna orsaka skador på människor utanför fabriksområdet.

Förebyggande och skadebegränsande åtgärder

Elektrolyscellsprocessen, där vätgas bildas, är försedd med ett automatiskt kvävgassläcksystem. Vätgasreningsanläggningen är försedd med detektorer för att snabbt identifiera ett utsläpp samt katastrofventilation och ventilationsluckor som öppnar vid ett utsläpp. Byggnaden är försedd med tryckavlastning vid händelse av explosion. Natriumkloratsilo är försedd med automatisk vattensprinkler för att släcka eller dämpa en brand i natriumkloraten.

Skadebegränsande åtgärder vid en händelse är att nödstoppa anläggningen, rädda eventuella skadade, utrymma och spärra av området kring utsläppet samt släcka en eventuell brand. För att kunna hantera en händelse med farliga ämnen finns kemdykare samt kemskyddsdräkter att tillgå på Sundsvalls och Timrås heltidsstationer, Ånge deltidstation samt Nobelstyrkan på Stockviksverken. I Kramfors finns det även en regional resurs med specialutrustning för att hantera större och komplexa kemikalieolyckor.

7.5. Nordic Carbide AB

Företaget bedriver tillverkning av brändkalk och kalciumkarbid. Stora mängder karbid och kryolit hanteras i verksamheten. Kalciumkarbid bildar tillsammans med vatten den brandfarliga gasen acetylen. Kryolit är giftigt vid inandning.

Produkterna lastas och tranposteras ut i IBC-behållare, bulkbilar och tågagn.

7.5.1. Risker

Risker som identifierats i företagets riskanalys är:

- Brand
- Explosion
- Inandning av giftigt ämne

Förebyggande och skadebegränsande åtgärder

Företaget har vidtagit en rad åtgärder för att minska riskerna för en brand eller explosion. Kvävgasspolning används vid flera arbetsmoment med karbid för att undvika att acetylen bildas när ämnet kommer i kontakt med fukt. Kolmonoxidlarm finns fast installerat i många lokaler och bärs även av personal som arbetar i fabriken. Det finns extra resurser i kväveleveranser från AGA-gas för att alltid kunna ha kvävgas leveranser till området.

Skadebegränsande åtgärder vid en händelse är att rädda eventuella skadade, utrymma och spärra av området kring utsläppet. För att kunna hantera en händelse med farlig ämnen finns kemdykare samt kemskyddsdräkter att tillgå på Sundsvalls och Timrås heltidsstationer, Ånge deltidstation samt Nobelstyrkan på Stockviksverken. I Kramfors finns det även en regional resurs med specialutrustning för att hantera större och komplexa kemikalieolyckor.

8. Oljehamnen

Oljehamnen ligger på Vindskärsudde på södra sidan av Sundsvallsfjärden. Hamnen är centrum för hantering av petroleumprodukter i mellannorrland och lagringen sker i bergrum och i cisterner ovan jord. De företag som ingår i verksamheten är Norddepot, OK/Q8, Svensk Petroleumförvaltning (SPF) och CircleK. Samtliga av dessa företag omfattas av kravet på säkerhetsrapport enligt Sevesolagen.

Hanterade petroleumprodukter inom oljehamnen är bensin, diesel, etanol och eldningsolja. Produkterna kommer med fartyg och transporteras vidare till kunder i huvudsak med lastbil.

8.1.1. Risker

Riskerna med lagring av petroleumprodukter är faran för brand och utsläpp till miljön. En brand skulle kunna orsaka rök som är skadlig vid inandning. Ett större utsläpp kan även påverka mark, grundvatten och hav.

Förebyggande och skadebegränsande åtgärder

Skadebegränsande åtgärder vid en händelse är att rädda eventuella skadade, utrymma och spärra av det aktuella området och vid en brand i cistern ska kylning av närliggande cisterner påbörjas omgående. Kylning för att hindra brandspridning är framförallt oljehamnens samt räddningstjänstens ansvar. Samtidigt som arbetet med kylningen påbörjas ska SMC larmas för att de sedan, med sin speciella kompetens och utrustning, ska kunna släcka cisternbranden. Vid utsläpp till vatten finns speciella länsar att tillgå på oljehamnens område för att begränsa spridningen och samla upp utsläppet.

8.1.2. Varning och information till allmänheten

Allmänheten varnas genom aktivering av Viktigt Meddelande till Allmänheten, VMA. När signalen ges ska allmänheten bege sig inomhus, stänga fönster, dörrar och ventilation och lyssna på riks- eller lokalradion.

9. Kubikenberg Aluminium AB (KUBAL)

Kubikenberg Aluminium AB (KUBAL) är belägen i ytterkanten av Sundsvall, öster om väg E4. KUBAL är Västernorrlands största metallindustri och Sveriges enda tillverkare av primäraluminium. Av det aluminium som tillverkas levereras ungefär hälften till kunder i Sverige och hälften till kunder i övriga Europa. Aluminiumet används i allt från bilar och flygplan till förpackningar och livsmedel.

KUBAL omfattas enligt Sevesolagen av kravet på säkerhetsrapport genom sin hantering av stora mängder gasol.

9.1.1. Risker

KUBAL använder kryolit som badmaterial i elektrolyprocessen. Kryolit är i grunden ett giftigt fast ämne, men den hanteras flytande i företagets olika elektrolyugnar. Enligt företagets riskanalys finns det ingen händelse där kryoliten skulle kunna påverka någon utanför det egna industriområdet. Den enda händelse som skulle kunna påverka personer utanför industriområdet är en långvarig brand vid gasolanläggningen. En brand skulle kunna innebära att en gasolcistern värms upp och rämnar, vilket kan medföra en gasolnsexplosion.

Förebyggande och skadebegränsande åtgärder

Gasolcisternerna är placerade längst ner mot havet och de är även försedda med vattensprinkler för att skydda cisternerna vid en eventuell brand.

Skadebegränsande åtgärder vid en händelse är att nödstoppa anläggningen, rädda eventuella skadade, utrymma och spärra av området kring utsläppet samt släcka en eventuell brand. För att kunna hantera en händelse med farliga ämnen finns kemdykare samt kemskyddsdräkter att tillgå på Sundsvalls och Timrås heltidsstationer, Ånge deltidstation samt Nobelstyrkan på Stockviksverken. I Kramfors finns det även en regional resurs med specialutrustning för att hantera större och komplexa kemikalieolyckor.

9.1.2. Varning och information till allmänheten

Allmänheten varnas genom aktivering av Viktigt Meddelande till Allmänheten, VMA. När signalen ges ska allmänheten bege sig inomhus, stänga fönster, dörrar och ventilation och lyssna på riks- eller lokalradion.

10. SCA Graphic Sundsvall AB, Ortvikens pappersbruk

Ortviken tillverkar tryckpapper för tidningar, tidskrifter och kataloger. På Ortviken arbetar drygt 600 personer och den totala produktionskapaciteten uppgår till drygt 800 000 ton tryckpapper per år. Råvaran är färsk granmassaved, framförallt från SCA:s egna skogar i norra Sverige. Energin som utvinns ur Ortvikens rökgaskondensering ger spillvärme till fjärrvärmenätet motsvarande uppvärmningen av 5 000 villor per år.

10.1.1. Risker

Risker som identifierats i företagets riskanalys är:

- Stor brand på fabriken
- Brand/explosion med gasolcistern
- Brand i terpentin

Gasol är en brandfarlig gas. Terpentin är en brandfarlig vätska.

Förebyggande och skadebegränsande åtgärder

Fabriksbyggnaderna är försedda med tekniska brandskyddssystem, såsom brandlarm, automatiska släcksystem och rökgasevakivering, där behov har identifierats. Gasolanläggningen är försedd med fasta gasdetektorer för att upptäcka ett eventuellt läckage samt en vattensprinkleranläggning för att skydda cisternen vid händelse av brand. Förebyggande åtgärder består bland annat av regelbunden kontroll och underhåll.

Skadebegränsande åtgärder vid en händelse är att nödstoppa anläggningen, rädda eventuella skadade, utrymma och spärra av området samt släcka en eventuell brand. Vid brand i gasolcistern är det viktigt att cisternen kyls med vatten för att minska risken för explosion och en brand i terpentin kan hanteras och släckas med hjälp av skum. Skum finns att tillgå i mindre mängder på samtliga släckbilar i Medelpads Räddningstjänstförbund. Större skumresurser finns på Alnö deltidstation samt SMC-resursen i oljehamnen i Sundsvall.

10.1.2. Varning och information till allmänheten

Allmänheten varnas genom aktivering av Viktigt Meddelande till Allmänheten, VMA. När signalen ges ska allmänheten bege sig inomhus, stänga fönster, dörrar och ventilation och lyssna på riks- eller lokalradion.

11. Flogas

Flogas Terminal AB driver en depå för energigas i Tunadalshamnen. Gasol lagras i ett berggrum cirka 100 meter under marken. Gasolen transporteras till området med hjälp av fartyg. Därifrån lastas detta om till tankbilar och tåg för vidare transport ut till kunder i mellersta och norra Sverige.

Flogas omfattas enligt Sevesolagen av kravet på säkerhetsrapport genom sin hantering av gasol.

11.1.1. Risker

Risker med verksamheten rör framförallt läckage av gasol och brand till följd av detta. Ett läckage av gasol kan, om det antänds, medföra fara för omgivningen. Läckage kan t.ex. uppstå i slangar vid lastning och lossning eller i rörsystem, tankar och armatur på depån. Gasolvätska som läcker, ger ett vitt brännbart moln som breder ut sig längs marken.

Förebyggande och skadebegränsande åtgärder

Företaget har kylanläggningar som kan kopplas på för att kyla cisterner. Man har även utrymningslarm som ljuder över området så att personal kan evakuera vid ett läckage. Området har ett skalskydd för att hindra obehöriga att beträda området runt de brandfarliga gaserna.

11.1.2. Varning och information till allmänheten

Vid risk för gasmolnsexplosion varnas personer utanför området genom Viktigt Meddelande till Allmänheten, VMA. När signalen ges ska allmänheten bege sig inomhus, stänga fönster, dörrar och ventilation och lyssna på riks- eller lokalradion.

12. Kolab

Kolab säljer lagringsutrymme för tunga eldningsolja. Anläggningen omfattar bergrum med en lagringsvolym om cirka 100 000 m³ vardera. Transport av eldningsolja sker endast med tankfartyg och överpumpas genom en produktledning mellan Tunadalshamnen och bergrummen.

12.1.1. Risker

Det är främst vid lossning och lastning av oljan som det finns risk för olyckor i form av utsläppt olja. Risken för olyckor under lagringen i bergrummen är låg. Vid ett utsläpp är den största risken för miljö och mark i närheten. Djur och växtliv kan komma att påverkas negativt. Ifall en brand skulle ske och större mängder olja antänds kan rök och lukt ge upphov till besvär för omgivningen runtomkring anläggningen.

Förebyggande och skadebegränsande åtgärder

Företaget har tagit fram en insatsplan som beskriver de farliga kemikalier som finns på området. Insatsplanen visar även tillgängliga rökluckor och andra insatsmässiga lösningar som kan underlätta för räddningstjänsten. Kolab har även cirka 300 meter högsjöläns att tillgå i container i Sundsvalls hamn. Det finns även en båt i beredskap vid Sundsvalls hamn som kan dra ut länsen. Det finns även ett nödstopp på kaj och bergrum för att kunna stoppa anläggningens pumpar.

12.1.2. Varning och information till allmänheten

Allmänheten varnas genom aktivering av Viktigt Meddelande till Allmänheten, VMA. När signalen ges ska allmänheten bege sig inomhus, stänga fönster, dörrar och ventilation och lyssna på riks- eller lokalradion.

13. SCA Graphic Sundsvall AB, Östrands massafabrik

Östrands massafabrik är belägen i nordvästra änden av Alnösundet i Timrå kommun. Massafabriken producerar klorfri sulfatmassa under varumärket Celeste och CTMP-massa under varumärket Star samt ett absorptionsmaterial, airlaid, under varumärket Luna. Fabriken har ca 370 anställda och producerar totalt ca 500 000 ton massa per år. Massaprodukterna används framför allt till hygien- och tryckpapper samt till förpackningsprodukter. De säljs både internt inom SCA och till externa kunder.

Från bark och rester från massaproduktionen producerar fabriken biobränslebaserad elenergi som gör sulfatfabriken självförsörjande på grön el. Dessutom levererar fabriken all fjärrvärme till Timrå kommun. Från veden, som är råvaran till våra massaprodukter, utvinns också råterpentin och råtallolja samt råmetanol.

13.1.1. Risker

Risker som identifierats i företagets riskanalys är:

- Utsläpp av svaveldioxid
- Rökutveckling på grund av brand i terpentinutvinning eller lagringscisterner

Svaveldioxid är en giftig och frätande gas. Terpentin är en brandfarlig vätska.

Förebyggande och skadebegränsande åtgärder

I hela fabriken bedrivs ett omfattande arbete med förebyggande underhåll och kontroller för att hålla utrustningen i gott skick och undvika utsläpp och bränder.

Svaveldioxidanläggningen är försedd med flertalet fasta gasdetektorer för att tidigt upptäcka ett läckage.

Vid aktivering av detektor stängs hela svaveldioxidanläggningen ner automatiskt. Anläggningen kan även stängas manuellt via nödstopp.

Fabriksområdet är även försett med branddetektorer och sprinklers. En intern insatsgrupp som utför inledande insatser och bistår räddningstjänsten finns på plats dygnet runt året om.

Skadebegränsande åtgärder vid en händelse är att säkerställa att anläggningen är nödstoppad, rädda eventuella skadade, utrymma och spärra av området samt släcka en eventuell brand. Vid brand i gasolcistern är det viktigt att cisternen kyls med vatten för att minska risken för explosion och en brand i terpentin kan hanteras och släckas med hjälp av skum. Skum finns att tillgå i mindre mängder på samtliga släckbilar i Medelpads Räddningstjänstförbund. Större skumresurser finns på Alnö deltidstation samt SMC-resursen i oljehamnen i Sundsvall.

För att kunna hantera en händelse med svaveldioxid finns kemdykare samt kemskyddsdräkter att tillgå på Sundsvalls och Timrås heltidsstationer, Ånge deltidstation samt Nobelstyrkan på Stockviksverken. I Kramfors finns det även en regional resurs med specialutrustning för att hantera större och komplexa kemikalieolyckor.

13.1.2. Varning och information till allmänheten

Allmänheten varnas genom aktivering av Viktigt Meddelande till Allmänheten, VMA. När signalen ges ska allmänheten bege sig inomhus, stänga fönster, dörrar och ventilation och lyssna på riks- eller lokalradion.

14. Akzo Nobel Pulp and Performance Chemicals AB, Alby

Akzo Nobel Pulp and Performance Chemicals AB i Alby tillverkar väteperoxid samt natrium- och kaliumklorat. Väteperoxid är en blekkemikalie och större delen av produktionen går till massaindustrin. Natriumklorat används för tillverkning av klordioxid som också är en blekkemikalie inom massaindustrin. Kaliumklorat är en kemikalie som används inom tändsticks- och fyrverkeritillverkning.

14.1.1. Risker

Risker som identifierats i företagens riskanalys är:

- Brand i klorattillverkningen
- Brand i väteperoxidtillverkningen
- Brand/explosion med gasol vid väteperoxidtillverkningen

Natriumklorat och kaliumklorat är båda fasta ämnen som är oxiderande, vilket innebär att de bidrar till ett intensivt brandförlopp vid händelse av brand. Väteperoxid är en oxiderande och frätande vätska. Gasol är en brandfarlig gas.

Förebyggande och skadebegränsande åtgärder

Förebyggande åtgärder är bland annat regelbunden kontroll och underhåll samt fortlöpande utbildning av personalen. Samtliga byggnader är försedda med automatiskt brandlarm, vissa lokaler har även gasvarningsutrustning och automatiska släcksystem.

Skadebegränsande åtgärder vid en händelse är att nödstoppa anläggningen, rädda eventuella skadade, utrymma och spärra av området samt släcka en eventuell brand.. I Kramfors finns det även en regional resurs med specialutrustning för att hantera större och komplexa kemikalieolyckor. På grund av den geografiska placeringen får Ånge deltidsstyrka extra utbildning inom området farliga ämnen och på fabriken risker för att kunna hantera en olycka initialt i väntan på fler resurser från förbundet.

14.1.2. Varning och information till allmänheten

Allmänheten varnas genom aktivering av Viktigt Meddelande till Allmänheten, VMA. När signalen ges ska allmänheten bege sig inomhus, stänga fönster, dörrar och ventilation och lyssna på riks- eller lokalradion.